

Timea Bockovac


Katedra za kroatistiku

Filozofski fakultet

Institut za slavistiku

Sveučilište u Peču

bockovac.timea@pte.hu

 <https://orcid.org/0000-0002-0928-6338>

Jezično stanje Hrvata u Mađarskoj – periferno istraživačko pitanje?

Sažetak: U radu je riječ o aktualnom jezičnom stanju hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj, koja čini jednu od 13 priznatih autohtonih skupina, čija su prava zajamčena Ustavom. U okviru teme u kontekstu jezičnih prava razmatra se suodnos službene (državne) i manjinske (hrvatske) jezične politike, među čijim zadacima se primarno ističe podržavanje dominacije materinskog jezika ili balansirane dvojezičnosti. Pravnim odredbama reguliran status hrvatske manjine danas (2020.) u prvom se planu očituje vezano za pitanje školstva (npr. preuzimanje ustanova, izdavanje udžbenika), međutim nedostaju sociolingvistička istraživanja o jezičnim kompetencijama govornika. Primjena je rezultata takvih istraživanja neophodna pri analizi jezičnih utjecaja, praćenju razvoja diglosije, odnosno opisivanju jezične stvarnosti koja se isprepliće s jezičnim identitetom i dovodi do procesa jezičnoga planiranja.

Ključne riječi: sociolingvistika, jezična politika, jezična prava, dvojezičnost, Hrvati u Mađarskoj

1. Hrvati u Mađarskoj

Pojam periferije i perifernosti u prenesenom značenju aludira na „mjesto udaljeno i izolirano od svih relevantnih zbivanja“¹, Hrvati u Mađarskoj kao nacionalna manjina tu poziciju višestruko ostvaruju, i to svojim zemljopisnim položajem (dobrim dijelom obitavaju uz državnu granicu), društvenim suodnosima (većina – manjina) a i jezičnim

¹ Vladimir Anić, *Rječnik hrvatskoga jezika* (Zagreb: Novi Liber, 2005), 1018.

obilježjima (mjesni govori – jezični standard). U tom se kontekstu pogotovo suvremeno jezično stanje hrvatske manjine nalazi izolirano, izvan prostora znanstveno-istraživačkoga interesa, stoga je cilj rada istaknuti zanemarena područja te pokušati ukazati na mogući razvojni put.

Hrvati su u Mađarskoj najraznovrsnija etnička skupina. Njihovo se doseljavanje odvijalo u vremenskom rasponu od 15. do 18. stoljeća, premda neke njihove skupine žive na području današnje Podravine već od 7. stoljeća.² Na dolje navedenoj karti Mađarske vidljivo je kako pripadnici hrvatske nacionalne manjine žive duž mađarske granice u sedam regija: u Baranji i Podravini, u Bačkoj, duž mađarsko-austrijske granice, u okolici grada Kaloče te u Zalskoj županiji i u Budimpešti. Hrvatska manjina ne čini kompaktnu i homogenu cjelinu, ali je jedna od 13 priznatih manjina, od kojih se ubraja među autohtone manjine čija prava su pored europskih regulativa zajamčena i najvišim pravno-političkim zakonom – Ustavom. Nakon uvođenja novog mađarskog Ustava (2012.) dotadašnji se izraz *manjina* zamijenio riječju *narodnost* i to se dosljedno rabi u svim dokumentima koji se odnose na Hrvate u Mađarskoj. Razlika između manjina i narodnosti ili etničkih skupina kao i pojam manjinskog jezika nije jednoznačno definiran, ali primarno pretpostavlja raznovrstan odnos prema većinskom jeziku te krije u sebi obilježja *jezične zajednice* i prepoznatljivih sociokulturoloških čimbenika, stoga se u daljnjem tekstu rabe pojmovi *manjina* i *manjinski jezik*.



Slika 1. Hrvati u Mađarskoj

Demografski podatci Hrvata u Mađarskoj imaju izravan utjecaj na njihova (jezična) prava i na mogućnost ostvarenja kulturne autonomije.

² Ernest Barić, *Rode a jezik?! Radovi iz jezikoslovne kroatistike* (Pečuh: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, 2006), 16.

Broj Hrvata u Mađarskoj je prema zadnjem popisu pučanstva (2011.) 23 561, a time hrvatska manjina čini 4,5 % ukupnog manjinskog stanovništva, odnosno po brojnosti se nalazi na petom mjestu, iza romske, njemačke, rumunjske i slovačke manjine. Po procjeni stvaran broj varira između 50 000 i 80 000, međutim broj registriranih Hrvata znatno je manji, a još je manji broj onih koji hrvatski imenuju materinskim jezikom. Uzevši u obzir tendencije od 1990-ih do danas, jasno je vidljivo kako kontinuirano raste broj osoba koji se izjašnjavaju Hrvatima, npr. između zadnja dva cenzusa bilježi se porast od 4,1 %, a kako suprotnom korelacijom opada broj izvornih govornika.

NARODNOST	1980.	1990.	2001.	2011.
Hrvat	13 895	13 570	15 594	26 774
MATERINSKI JEZIK	1980.	1990.	2001.	2011.
Hrvatski	20 484	17 326	14 326	716

Tablica 1. Podatci popisa pučanstva³

1.1. O jeziku Hrvata u Mađarskoj

Hrvatske subetničke skupine koje žive na području Mađarske došle su „iz Hrvatske te iz raznih krajeva Hercegovine i Bosne (...) time se domaći hrvatski govori mogu jako lijepo uklopiti u dijalektni mozaik koji čine hrvatski govori u Hrvatskoj“⁴. Međutim u 20. je stoljeću, zbog društveno-političkih razloga, došlo do nagle i ubrzane asimilacije, koja dovodi do gubljenja dijalekata, odnosno do nametnutog unitarističkog srpsko-hrvatskog jezičnog standarda koji se promatrao u opreci s mjesnim govorima. Na kraju tog stoljeća, nakon prvih slobodnih izbora u Mađarskoj (1990.) te nakon proglašenja samostalne Republike Hrvatske (1991.), dolazi do pozitivnog preokreta u manjinskoj politici, do realizacije političkog samoupravljanja i do intenzivnih kontakata s matičnom državom, a sve će to imati i utjecaje na jezičnome planu.

U govorima (u sedamdesetak naselja) zastupljena su, kao i u Republici Hrvatskoj, sva tri organska narječja: čakavsko (u mađarskom dijelu Gradišća), kajkavsko (u mađarskom dijelu Pomurja i nekoliko naselja u mađarskoj Podravini) i zapadnoštokavsko (dijelom u Podravini, u baranjskoj županiji, oko Pečuha, u se-

³ Izvor: KSH, Državni zavod za statistiku, pristupljeno 28. siječnja 2020., https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_09_2011.pdf.

⁴ Barić, *Rode a jezik?! Radovi iz jezikoslovne kroatistike*, 15.

lima uz mađarsko-srpsku granicu te u nekoliko sela oko Kaloče i Budimpešte), uz opću napomenu da većina Hrvata u Mađarskoj govori štokavski.⁵

Činjenica kako je sve manji broj govornika hrvatskog kao materinskog jezika ukazuje na nestanak predaje jezika unutar obitelji, na međugeneracijski prekid prenošenja jezičnoga nasljeđa, što je zadatak u novijem vremenu namijenjen odgojno-obrazovnim ustanovama. Od početka 21. stoljeća hrvatska manjina u Mađarskoj raspolaže s ostvarenom kulturnom autonomijom i odgojno-obrazovnom infrastrukturom. Od prihvaćenih modela nastave roditelji mogu odabrati tradicionalnu, jednojezičnu nastavu koja se odvija na većinskom (mađarskom jeziku), odnosno nastavne programe s ciljem očuvanja materinskoga jezika. Među tim je programima sve popularniji tzv. program „jezičnog uro-njenja“ koji se realizira na način da djeca bez znanja hrvatskog jezika upisuju škole s hrvatskim jezikom. Premda je zakonskom regulativom omogućeno školovanje na materinskom (manjinskom) jeziku, za sada ne postoje škole s jednojezičnim hrvatskim programom. Odgoj i obrazovanje sna hrvatskom jeziku ostvaruje se u sklopu mađarskog odgojno-obrazovnog sustava, od predškolskog odgoja do fakultetske izobrazbe u 9 vrtića, 35 škola s predmetnom nastavom (povišena satnica 5+1) i u 5 škola s dvojezičnom nastavom, a u tom procesu sudjeluje oko 3500 učenika.

U slučaju hrvatskoga jezika u dokumentima koji se vezuju uz odgojno-obrazovne sadržaje uvijek je riječ o materinskom jeziku, znači pretpostavlja se kako učenici tih ustanova raspolažu svim jezičnim kompetencijama izvornih hrvatskih govornika. Važno je i to uzeti u obzir jer se svi nastavni sadržaji planiraju na temelju tih idealiziranih jezičnih kompetencija.

Kako bi se steklo znanje o stvarnom stanju i poznavanju hrvatskoga jezika među manjinskim govornicima, potrebno je taj jezik smjestiti na određene skale znanstvenih klasifikacija prema kojima se zaključuje vitalnost jezika. Uzevši u obzir Fishmanov⁶ i Kraussov⁷ model, odnosno

⁵ Barić, *Rode a jezik?! Radovi iz jezikoslovne kroatistike*, 23.

⁶ Joshua Fishman, *Reversing Language Shift. Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages* (Covedon: Multilingual Matters, 1991). Prema: Noémi Gál, *A nyelvi revitalizáció. Elméletek, módszerek, lehetőségek* (Kolozsvár: Szabó T. Attila Nyelvi Intézet – Anyanyelvpolók Erdélyi Szövetsége, 2010), 42.

⁷ Michael Krauss, „The world's languages in crisis,” *Language*, vol. 68, br. 1 (1992): 4–10. Prema: Gál, *A nyelvi revitalizáció. Elméletek, módszerek, lehetőségek*, 43.

pristup autora L. A. Grenoble i L. J. Whaleyja⁸ zaključuje se kako se jezik Hrvata u Mađarskoj, kao manje dominantan, smatra ugroženim, pogotovo zbog (nepostojeće ili upitne) komponente *predaje jezika*. Detaljnije se promatra pojavnost jezika, broj govornika, funkcija jezika te prostor uporabe, a prema zadanim pokazateljima pretpostavlja se sljedeće:

- hrvatskim se jezikom služi u visokome obrazovanju, jezik ima svoju stručnu terminologiju, i svoje mjesto u državnim medijima, ali samo u ograničenim segmentima;
- jedan dio zajednice na nekoliko područja u potpunosti se koristi i pisanim i usmenim oblikom manje dominantnog jezika;
- jedan dio zajednice koristi se manje dominantnim jezikom u potpunosti, ali tek na ograničenim jezičnim prostorima (npr. formalna područja);
- jedna skupina unutar zajednice raspolaže djelomičnim znanjem jezika, u nekoliko su tema fluentni govornici, ali su područja znatno ograničena (npr. isključivo se svode na prikaz tradicionalne kulture, priče, pjesme, sakralnosti);
- jezik govore odrasli, odnosno roditelji i njihovi roditelji, ali samo mali broj djece (govornici pretežno imaju 30 ili više godina).

Prema tim se oznakama jezik Hrvata nalazi među jezicima u fazi propadanja unutar kojih podskupine čine: instabilni jezici, *izrazito ugroženi jezici*, teško ugroženi i kritično ugroženi jezici.⁹ Nastojanja očuvanja jezika više nisu zadovoljavajuća, potrebno je krenuti s revitalizacijom jezika, procesom koji se mora temeljiti na istraživanjima jezične stvarnosti. Prva skupina istraživanja trebala bi otkriti stvaran odnos prema hrvatskom jeziku koji uvelike utječe na jezičnu razinu govornika. Uz materinski jezik potrebno je razmotriti pitanje statusa hrvatskoga kao drugog, inog jezika, stranog ili manje korištenog jezika kao i pitanje jezične heterogenosti ili homogenosti.

2. Provedena istraživanja

Osim Ustavom prava manjina deklarirana su i Zakonom o manjinama pod brojem CLXXIX., koji je stupio na snagu 2011. godine, a koji

⁸ Lenore A. Grenoble i Lindsay J. Whaley, *Saving Languages: An Introduction to Language Revitalization* (New York: Cambridge University Press, 2006). Prema: Gál, *A nyelvi revitalizáció. Elméletek, módszerek, lehetőségek*, 168–169.

⁹ Krauss, „The world's languages in crisis,” 4–10.

u skladu s međunarodnim poveljama, kojih je Mađarska potpisnica, na visokoj pravnoj razini regulira pitanja uporabe manjinskih jezika i izriče zaštitu istih. Unatoč tomu u proteklih trideset godina nije provedeno ni jedno opširno istraživanje koje bi se usmjerilo na jezik Hrvata u Mađarskoj. Znanstveni interes nije puno veći ni izvan Mađarske, ali se iznimno mogu pronaći radovi napisani u Hrvatskoj na tu temu. O tome svjedoči i rad Jadranke Grbić (1994.) pod naslovom *Identitet, jezik i razvoj. Istraživanje o povezanosti etniciteta i jezika na primjeru hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj*.

U Mađarskoj je objavljeno tek nekoliko studija s područja sociologije, među kojima se nalaze tekstovi Árpáda Barátha – Jánosa Gyuroka – Dénesa Sokcsevitsa (2002.): *A magyarországi horvát fiatalok életmódja*, koji pišu o načinu života mladih Hrvata u Mađarskoj, i Jánosa Tótha (2013.) pod naslovom: *Azonosság tudat az olvasztótégelyben. Horvát kisebbségek identitásának szociológiai kérdései Magyarországon. Identity Awareness in the 'Melting-Pot' – The Sociological Questions of the Identity of the Croatian Minority in Hungary*.

Razlog nedostatka obuhvatnijih i cjelovitijih istraživanja složen je. Osim malog broja stručnjaka postoji i nedostatak znanstvene infrastrukture, stoga su ta istraživanja često u okviru većih projekata, od kojih je zadnji bio realiziran u sklopu Instituta za jezik pri Mađarskoj akademiji znanosti 2003.–2004. godine pod naslovom: *A nyelvi másság dimenziói: A kisebbségi nyelvek megőrzésének lehetőségei / Dimenzije jezične različitosti: Mogućnosti sačuvanja manjinskih jezika*.¹⁰

U promatranom periodu (1990.–2020.) svega su dva izdanja koja predmetom istraživanja određuju odnos manjinskog jezika i identiteta. Između 2002. i 2005. godine Györgyi Bindorffer provela je istraživanje s temom *Asszimiláció, nyelvhasználat, identitás-kettős identitás összehasonlító vizsgálata a magyarországi német, horvát, szerb, szlovák és szlovén kisebbség körében: szinkrón és diakrón dimenzióban. / Asimilacija, uporaba jezika, identitet, dvojni identitet među Nijemcima, Hrvatima, Srbima, Slovacima i Slovencima u Mađarskoj na sinkronijskom i dijakronijskom planu*, a objavljena je i zbirka radova iz jezikoslovne kroatistike profesora Ernesta Barića (2006.): *Rode, a jezik?!*

Premda se velik broj jezikoslovnih istraživanja u Mađarskoj odvija s ciljem opisa razine dvojezičnosti i višejezičnosti pojedinih narodnosnih skupina (pogotovo Roma i Nijemaca), uočava se nedostatak istih kod Hrvata u Mađarskoj. Nedostaju empirijska istraživanja o kognitivnim

¹⁰ <http://www.nytud.hu/program/nyelvimassag.html>, pristupljeno 10. prosinca 2019.

jezičnim reprezentacijama i o stupnju dvojezičnosti i višejezičnosti koji bi poslužili kao polazište pri izradi jezičnih korpusa i državnih mjerenja. Odrediti smjernice budućih istraživanja važno je i zbog kurikularne reforme mađarskog odgoja i obrazovanja, koja je pokrenuta 2018. godine. Taj proces pruža mogućnost izmjene dotadašnjih nastavnih sadržaja, a uvjetovan je dugoročnim jezičnim planiranjem i razradom jezične strategije. Tu se mogu uključiti buduća istraživanja i mjerenja koja bi otkrila stvarno stanje, a vjerojatno i dokazala kako se obrazovni proces temelji na pogrešnoj pretpostavci – hrvatski = materinski jezik učenika.

Pitanja se manjinskih jezika dotiču u dokumentu mađarske vlade pod naslovom *Nacionalna razvojna strategija javnog obrazovanja*, premda se problem istraživanja ne pojavljuje kao zasebna komponenta, ali se ističe nedostatak mjerenja manjinskih jezika te se izriče izrada potrebnih i adekvatnih pedagoških mjerila.

2.1. Uloga istraživanja i mjerenja u jezičnoj strategiji Hrvata u Mađarskoj

Poznato je kako jezična politika ima tri samostalna čimbenika: praksu (uporabu jezika), ideologiju (stav o jeziku) te menadžment (planiranje jezika), kao što se i lingvistička istraživanja dijele na tri vrste, na tzv. osnovna, primijenjena i tehnološka, koja su povezana s inovativnim razvojem. Na ovim se temeljima radi jezična strategija, na čijoj je makrorazini zakonska regulativa (kolektivna), a na mikrorazini konkretna analiza uporaba jezika manjinskih govornika (individualna). Na mikrorazini donesene se odluke često vezuju uz društvene kontekste, stoga na njih utječu brojne druge sociološke komponente, a zadatak se manjinske jezične politike prepoznaje u segmentu menadžmenta jezika. Pri planiranju istraživanja potrebno je uzeti u obzir kako je o jeziku Hrvata malo pisano na teoretskoj razini, a još manje istraženo empirijskim putem, ali se istraživanja i mjerenja mogu ugraditi u jezičnu politiku Hrvata u Mađarskoj te realizirati kroz strategiju razvoja obrazovnog sustava. Potrebno je poticati sudionike obrazovnog procesa da postanu osviješteni i motivirani u planiranju istraživanja i mjerenja ta dva uzajamno povezana, a istodobno zanemarena područja. Kompleksno jezično istraživanje manjinskog jezika nerealno je očekivanje, međutim, itekako su moguća istraživanja u institucionaliziranim okvirima, tj. na razini odgojno-obrazovnih ustanova koje danas dobrim dijelom preuzimaju zadatak prenošenja jezika i kulture. Hrvati u Mađarskoj nemaju

razrađenu teoriju i metodologiju jezičnih istraživanja, a ne mogu ih – zbog specifičnosti predmeta istraživanja – automatski adaptirati ni iz matične zemlje. Primjer je dobre prakse Nacionalna strategija javnog obrazovanja, a pomoć se ostvaruje i unutar Ministarstva obrazovanja u kojem postoje posebni uredi za koordiniranja¹¹ manjinskih pitanja. Posebnu poteškoću predstavlja sve manji broj studenata koji se upisuju na kroatistiku odnosno biraju integrirani pedagoški studij koji traje 5 + 1 godinu, jer njihovim nestankom dovodi se u pitanje nova generacija nastavnika i znanstvenog podmlatka.

Među brojnim područjima sociolingvistike za razradu jezične strategije Hrvata u Mađarskoj istaknuta su ova istraživačka pitanja:

- status jezika, uloga jezika i regionalna uporaba,
- nastavni sadržaji,
- pitanje jezičnoga identiteta,
- pitanja dvojezičnosti i višejezičnosti,
- *razrada mjerenja*,
- analiza udžbenika.

Od nabrojanih je pitanja primaran zadatak razrada mjerenja, pri čemu trebamo razlikovati jezična mjerenja od jezičnih vrednovanja (jezične evaluacije), naime mjerenje se realizira kao testiranje tijekom kojeg ćemo odrediti brojčanu vrijednost uz pojedine odgovore, riječ je o kvantitativnom pristupu, dok je ishod jezične evaluacije donošenje odluka i zaključaka na temelju dobivenih rezultata, tj. ostvaruje se kvalitativan proces. Mjerenja se dijele na neformalna i formalna mjerenja (tj. ispite), a hrvatski se jezik mjeri isključivo formalno, i to na kraju srednje škole u obliku dvorazinskih maturálnih ispita. Matura se polaže na srednjem, odnosno na visokom stupnju, a ako se na visokom stupnju postigne rezultat od 60 %, automatski se stječe jezični ispit B2 razine. Iako taj sustav mature postoji od 2005. godine, do sada nije bilo mogućnosti analize postignutih rezultata zbog malog broja pristupnika čiji su podaci zaštićeni. Istraživanja nastavnih sadržaja trebaju biti u skladu s referentnim okvirom, s Nacionalnim pedagoškim standardom (NOS), s okvirnim planom, prema kojima bi u školama s predmetnom nastavom na kraju 6. razreda osnovne škole učenik trebao biti na A2 razini; na kraju 8. razreda na B1, a na kraju 10. razreda srednje škole na B2 razini, s postojećom praksom i realnim poznavanjem jezika. Idealna mjerenja hrvatskog kao manjinskog jezika trebala bi biti reprezentativna

¹¹ NPOK/Nemzetiségi pedagógiai és oktatási központ/Narodnosni pedagoški i obrazovni centar.

mjerenja, planirana i predviđena, koja ukazuju na sociokulturni status učenika te omogućuju kontinuirano praćenje.

3. Zaključak

Razrada je jezične strategije složeni sustav koji zahtijeva složene postupke, određen je unutrašnjim i vanjskim okolnostima, kulturom, odnosom zajednice prema jeziku, oblicima djelovanja (znanstveni opis, jezično planiranje, jezična prava, obrazovanje, kulturna politika, prenošenje spoznaja, akteri, ustanove, financiranje). Njezina je iznimno važna zadaća sprječavanje jezične erozije i usporavanje procesa jezične asimilacije. Zadatak je izrade strategije dugoročno planiranje poradi održavanja i razvijanja jezične kompetencije, a jezična istraživanja na kojima se temelje i jezična mjerenja dio su te strategije. Za sada je postignuta kulturna autonomija i političko samoupravljanje Hrvata u Mađarskoj, 2019. godine utemeljen je Metodički centar uz čiju pomoć je u najskorijoj budućnosti potrebno, uz državno koordiniranje i umrežavanje, organizirati mjerenja jezične kompetencije učenika, govornika hrvatskoga, manjinskoga jezika. Dobiveni rezultati takvih istraživanja mogu doprinijeti jezičnom planiranju, jer je uz pomoć egzaktnih analiza moguće argumentirati potrebu za jezičnom revitalizacijom koja se provodi u kontekstu osiguranih jezičnih prava, a realizira se u obliku dotada zanemarene *manjinske* jezične strategije.

Literatura

- Anić, Vladimir. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber, 2005.
- Barić, Ernest. *Rode a jezik?! Radovi iz jezikoslovne kroatistike*. Pečuh: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, 2006.
- Baráth, Árpád, János Gyurok, i Dénes Sokcsevits. *A magyarországi horvát fiatalok életmódja*. Budimpešta: Croatica Kht, 2002.
- Bartha, Csilla. „Út a többnyelvűség felé? Nyelvi ideológiák, attitűdök és nyelvcsere: a kétnyelvűséggel kapcsolatos elképzelések szerepe a kisebbségi nyelvek megőrzésében.“ U *Nyelvideológiák, attitűdök és sztereotípiák*, ur. Anna Borbély, Ildikó Kremmer Vancone i Helga Hattyár, 125–138. Budimpešta: Tinta Könyvkiadó, 2008.
- Bartha, Csilla. „Kétnyelvűség, oktatás és a kisebbségek.“ *Educatio*, vol. 9 , br. 4. (2010): 761–775.
- Fishman, Joshua. „Language and Ethnicity: The View from Within.“ U *The Handbook of Sociolinguistics*, ur. Florian Coulmas, 327–343. Oxford: Blackwell Publishers, 1998.

- Fishman, Joshua. *Reversing Language Shift. Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon – Philadelphia: Multilingual Matters, 1991.
- Gál, Noémi. *A nyelvi revitalizáció. Elméletek, módszerek, lehetőségek*. Kolozsvár: Szabó T. Attila Nyelvi Intézet – Anyanyelvpolók Erdélyi Szövetsége, 2010.
- Grenoble, A. Lenore, i J. Lindsay Whaley. *Saving Languages: An Introduction to Language Revitalization*. New York: Cambridge University Press, 2006.
- Grbić, Jadranka. „Identitet, jezik i razvoj. Istraživanje o povezanosti etniciteta i jezika na primjeru hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj.“ *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, vol. 31, br. 1 (1994): 9–134.
- Krauss, Michael. „The world s languages in crisis.“ *Language*, vol. 68, br. 1 (1992): 4–10.
- Sokcsevits, Dénes. *Horvátország a 7. századtól napjainkig*. Budimpešta: Mundus Novus Könyvek, 2011.
- Tóth, János. *Azonosság tudat az olvasztótégelyben. Horvát kisebbségek identitásának szociológiai kérdései Magyarországon. Identity Awareness in the 'Melting-Pot' – The Sociological Questions of the Identity of the Croatian Minority in Hungary*. Jászberény: Szent István Egyetem, 2013.

Mrežni izvori

- Bindorffer, Györgyi, Sándor Horváth, István Janek, Tamás Krékity, Orsolya Szabó, i Mirjana Tolnai. „Asszimiláció, nyelvhasználat, identitás-kettős identitás összehasonlító vizsgálata a magyarországi német, horvát, szerb, szlovák és szlovén kisebbség körében: szinkrón és diakrón dimenzióban.“ (2007), pristupljeno 22. prosinca 2019., <http://real.mtak.hu/194/1/37400>.
- Tóth, Ágnes, i János Vékás. „A magyarországi nemzetiségek létszámváltozása.“ *Statisztikai Szemle*, vol. 9, br. 12 (2013): 1257–1297, pristupljeno 29. prosinca 2019., http://www.ksh.hu/statszemle_archive/2013/2013_12/2013_12_1256.pdf.
- Bindorffer, Györgyi. „Jelentés a nemzeti és etnikai kisebbségi általános iskolai nevelés-oktatóhelyzetéről.“ (2013), pristupljeno 21. prosinca 2019., http://nemzetisegek.hu/dokumentumok/jelentes_a_nemzeti_es_etnikai_kisebbségi_alt.
- KSH, Državni zavod za statistiku, pristupljeno 28. siječnja 2020., https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_09_2011.pdf.
- <http://www.nytud.hu/program/nyelvimassag.html>, pristupljeno 10. prosinca 2019.

The Linguistic State of Croats in Hungary – Peripheral Research Questions

Summary: This paper is address to the current state of the language of the Croatian national minority in Hungary, which is one of 13 autochthonous groups with rights granted by the constitution. Within this matter the correlation of official (state) and minority (Croatian) language politics is observed in the context of language rights, which primarily highlights supporting first language dominance and balancing bilingualism. The status of the Croatian minority today (2020) is

regulated by legal directives and the most important issue is related to education (for instance, taking over institutions and publishing textbooks). However, there is a great need for sociolinguistic research on a macro level regarding cognitive linguistic representation. Applying results of such research is necessary for analyses of linguistic impacts, measuring the development of diglossia, and respectively for describing linguistic reality intertwined with identity that leads to the process of language planning.

Keywords: sociolinguistics, language politics, language rights, bilingualism, Croats in Hungary